Ч. 69 (13.018). Львів, середа 30. березня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Півріччно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.—. Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ПІСЛЯ НАРОДНЬОГО ЗЇЗДУ.

ПРО ТЕ, ЩО НАЙБІЛЬШЕ ЗААБСОРБУВАЛО УВАГУ НАРОДНЬОГО ЗЇЗДУ.

Львів, 28. березня 1932.

Повних два дні трівав четвертий з черги Народній Зїзд, тобто партійний конгрес Українського Національно-Демократичного Обєднання. В пятницю наради тягнулись до 12. години в ночі, в суботу вони закінчились по 10-тій годині вечора. Отже зїзд працював надзвичайно інтенсивно. Сміло можна сказати, що 90 відсотків часу та праці присвятив він політичній дискусії. І це не дивне, бож було про що говорити, було над чим застановлятись. Цеж минуло понад три роки від останнього, третього Народнього Зїзду (він відбувся 24. і 25. грудня 1928 р.). За той час ми пережили багато політичних подій першорядної ваги, пережили трагічні часи „пацифікації" та складні попацифікаційні хвилини в нашому політичному житті.

Учасники політичної дискусії критикували й аналізували минуле, але виключно до того не обмежувались, бо говорили і про майбутню тактику партії. Здається, що вповні висловилася на тому Зїзді опозиція до партійного проводу. Не мала ніяких обмежень ні у скількости ні в якости критики. На Зїзді ця опозиція не була ні однородна ні суцільна. Ярко зарисувались дві ґрупи. Одна ґрупа заявлялася беззастережно проти якоїнебудь зміни політичної тактики партії та обстоювала виключно деклеративний характер нашої політики (Марітчак, Заваликут, Хомінський, Булак). Вона твердила, що пропоновані президією і великою більшістю ЦК тактичні резолюції є нарушенням основних точок партійної програми. Становище цієї групи опозиції було вповні зрозуміле, бо ясне. Натомість друге крило опозиції (Палїів, Мілена Рудницька) не мало ясно спрецизованого становища. Було таке враження, що цій ґрупі залежало передовсім і виключно на тому, щоби за всяку ціну провести пропоновану ред. Палієвим резолюцію про осудження деяких нефортунних кроків провізорич. партійного проводу в часі, коли президія партії перебувала в тюрмі. Ця ґрупа опозиції не була зі собою зіграна. Кожний її член інакше оцінював запропоновану президією та Центральним Комітетом тактику партії на будуче. В результаті нарад ред. Палїів відкликав свій проєкт резолюцій, а Народній Зїзд величезною більшістю голосів ухвалив *„повне признання і довіря проводові УНДО й УПР, зокремаж голові, за повну посвяту праці"* та признав *„Центральному Комітетові УНДО і його органам повну абсолюторію"*.

Одначе сказаного булоб за мало, щоби зрозуміти якслід політичну дискусію та атмосферу Зїзду. Найбільше уваги присвятив Зїзд, як сказано, резолюції, пропонованій президією і Центр. Комітетом (більшістю) партії, про тактику на будуче. Ця резолюція виглядала так:

„V. Такі наміри польської влади вимагають від нас скріплення праці та усуцільнення партії в імя безперервної боротьби за права українського народу і пристосування такої політичної тактики, яка моглаб найуспішніше тим намірам протиставитись (ця частина резолюції безспірна! — Ред.). Тому то Народній Зїзд доручає партійному проводові вповні використовувати у політичній боротьбі всі конституційні та легальні можливости і, не зрікаючись найвищої національної мети, вимагати від Польщі виконання принятих нею міжнародніх зобовязань супроти українського народу. Народній Зїзд розуміє це так, що доручає партійному проводові домагатися від Польщі, як і від інших сигнатаріїв договору з 14. березня 1923 р., введення на всій українській етнографічній території в межах польської держави такого устрою, який покривався би зі змістом статуту, пропонованого Найвищою Радою Мирової Конференції для Сх. Галичини в листопаді 1919 р."

Тут треба дати маленьке пояснення. Польщі зовсім не обовязує пропонований свого часу (в 1919 р.) Найвищою Радою Мирової Конференції статут. Цей статут нікого й ніколи до нічого не зобовязував. Він був тільки проєктом і таким по нинішній день залишився. Але це зовсім не перешкоджує українським політикам класти його в основу своїх домагань до Польщі та вливати таким чином зміст у речення про вимогу виконати Польщею її міжнародні зобовязання з 14. березня 1923 р. Точка про ці зобовязання звучить у цьому договорові так: *„Польща признала, що дотично Сх. Галичини етнографічні умовини роблять конечним автономічний устрій"*. Договір цілковито не означує цього автономічного устрою. Колиж ми *домагаємося виконання цього договору, то мусимо докладно зясувати, як ми собі цей автономічний устрій уявляємо*. Без цього — висування такого клича і домагання є тільки пустою фразою без змісту, або залишенням вільної руки для Польщі, щоби вона сама заповнила цю фразу довільним її змістом. А вона може дотичний уступ договору з 14. березня 1919 р. наповнити і таким змістом про „автономічний устрій", який містять запроєктовані урядом в часі останньої соймової сесії законопроєкти про самоврядування. Колиж ми вважаємо практичну політику боротьбою за поширення та побільшення прав нашого народу, то мусимо боротися не тільки за саму дотичну статтю згаданого договору, але й мусимо її виповнити відповідним політичним змістом. І саме таку ціль має в дотичній резолюції президії та ЦК УНДО витягнення із забуття названого статуту з 1919 р., що всеж був уже прецеденсом у міжнародніх відповідальних колах у звязку з трактуванням польсько-українського спору (тоді війни), дарма що він нікого до нічого не зобовязував.

Резолюція ред. Д. Палієва у цій справі виглядала так:

„Народній Зїзд приймає до відома становище проводу партії й УПР, які на закордонній арені і в польському соймі висунули як тактичний засіб вимогу виконання Польщею міжнародніх зобовязань, що лягли в основу признання Польщі Українських Земель".

З уваги на те, що ми вище написали, вважаємо за недоцільне характеризувати цю резолюцію. Заапачуємо тільки, що хоч Українська Парляментарна Репрезентація таку вимогу висувала, то фактично досі ніде не заявила, як і в яких розмірах представляє собі ці польські зобовязання та їх виконання.

Д-р Витвицький Степан, що на Зїзді виголосив довшу промову проти висування політичних домагань у дусі пропонованої президією і ЦК партії пятої резолюції, всеж під кінець поставив внесення, щоби зацитовану вгорі резолюцію ЦК приняти тільки до слів: „вимагати від Польщі виконання принятих нею міжнародніх зобовязань супроти українського народу". Все, що слідує в ній далі, він пропонував счеркнути. Пізніше він заявив референтові резолюцій, що є взагалі проти цілої тієї частини резолюції, яка каже про міжнародні зобовязання.

Так представлялася на Зїзді справа, що заабсорбувала чи не найбільше уваги поза, очевидно, критикою минулого. Нотуємо це на сторінках „Діла" на те, щоби наш загал мав змогу познайомитися з цією справою та її передумати, а крім того нотуємо це й для історії як причинок до нашого розуміння завдань і цілей практичної політики і політичної тактики.

Як відомо з вчорашнього звіту, окрема комісія Зїзду зняла цю точку резолюцій ЦК і запропонувала підготовити порушене нею питання при допомозі всіх місцевих партійних комітетів (повітових) у краю для окремого, цій справі присвяченого Народнього Зїзду. Нар. Зїзд отсю пропозицію комісії приняв.

В. М.

МИР НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ?

Японські і китайські представники, користаючи з посередництва англійської дипльоматії, заключили тимчасове перемиря. Обі сторони рішили: подробиці остаточного мирного полагоднання спору передати мішаній комісії, зложеній із 4-ох китайців, 4-ох японців і 4-ох невтральних. Китайську вимогу відкликати з Шанґаю усі японські війська — японці приняли, висуваючи — щоправда — зі свого боку ще трохи дальший відступ китайських частин (поза 20-кільометрову полосу). Хоча китайці спершу обурювались і не згоджувались, проте нема сумніву, що остаточно умови перемиря будуть (а радше напевне вже є) узгіднені і що в найближчих днях почуємо вже про хід згаданої мирової конференції.

Таким робом можна вважати ніби то закінченим далеко-східний конфлікт, — очевидно з такими застереженнями: 1) що мирова конференція не буде розбита, 2) що все одно, не вважаючи на формальну умову, при дальшому хаосі китайських відносин, японці будуть проводити свою провідну напрямну — закріплювання і поширювання своїх господарсько-політичних впливів на азійському суходолі. Всеж, можна сподіватися, що це формальне замирення доведе до формального миру. Ця звістка — хоч її можна було швидше чи пізніше сподіватися — викликала у світі зрозуміле враження.

Щодо одного моменту нема ніякого сумніву: що китайці не зірвуть перемиря ніяким воєнним протинаступом, до якого вони мілітарно нездібні. Щодо японців, то останні звістки кажуть про загострення внутрішньо-політичної і господарської ситуації в Японії. Здається, що це було головною причиною більш компромісового наставлення японців: чимало причинилась до того й дипльоматична програна на терені Ліги Націй.

Цікаво, що китайсько-японське перемиря зовсім не торкається Манджурії і — мабуть — також при мирових переговорах манджурських справ не будуть порушувати. Тому витворилася досить дивна ситуація, бо нанкінський уряд проголосив усіх достойників нової „незалежної" манджурської республики поза законом. Манджурський диктатор, б. цісар Пуї і його міністри можуть зовсім безкарно згинути з рук кожного китайського патріота. Це вказує досить проречисто, що Китай далеко не думає резиґнувати з Манджурії. Але з другого боку Японія не допускає навіть до дискусії на цю тему, заявляючи, що вона „не вмішується" до „внутрішніх справ манджурської республики", однак тут-же перестерігаючи, що коли Нанкін вишле до Манджурії свої війська, то Японія виступить проти них — „в обороні загрожених своїх громадян". Нині виявився уже зовсім ясно факт, що шанґайські події були лише стратеґічно-тактичним маневром Японії, щоби відтягнути увагу й реґулярні війська Китаю від Манджурії та здобути в руки Шанґай, як „застав" за невтральність супроти Манджурії. (Про це, зрештою, писав і в „Ділі" знаменитий український знавець далеко-східних проблем, ґен. Петрів).

Найближчі тижні вияснять, наскільки це китайсько-японське перемиря доведе до миру і наскільки той мир матиме сяк-так тріві реальні основи. Покищо разом з мировими звістками — йдуть далі звістки про обосторонню концентрацію військових сил Радянщини і Японії і про можливости вибуху нових воєн.

——o——

Народній Зїзд у Львові.

ДОКІНЧЕННЯ НАРАД.

У вчорашньому числі „Діла" згадували ми, що в суботу вечором по 8-ій годині прийшов до слова **сен. інж. Юл. Павликовський** для виголошення реферату про господар. положення українського народу в Польщі. Цей дуже совісно оброблений і вичерпуючий реферат слухали присутні з напруженням впродовж півтора години. По рефераті сен. Павликовський відчитав цілу низку резолюцій, які Зїзд приняв одноду́шно.

Після того провідник зїзду сенатор д-р **Антін Горбачевський** виголосив коротеньку промову, в якій зробив підсумки нарад і нею Зїзд закінчив. Усі учасники встали й відспівали національний гимн.

НОВА ПРЕЗИДІЯ УНДО.

Зараз-же по закінченні Зїзду відбулося в тій самій салі перше засідання нововибраного Центрального Комітету партії. На цьому засіданні вибрано тільки тіснішу президію партії, а саме голову і головного секретаря. Головою став **пос. д-р Дмитро Левицький,** а головним секретарем б. посол, тепер головний редактор „Свободи" п. **Володимир Целевич.**

З уваги на перевтому всіх членів ЦК і з уваги на спізнену пору Центральний Комітет рішив відложити вибір інших членів президії до чергового засідання, яке відбудеться мабуть аж слідуючого тижня.

*

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ РЕЗОЛЮЦІЇ.

В справі орґанізаційного статуту.

І.) Народній Зїзд змінює той уступ орґанізаційного статуту, що відноситься до Народнього Комітету, в цей спосіб, що право участи в нарадах Народнього Комітету мають голови Повітових Народніх Комітетів, або в їх заступстві відпоручники, вибрані Повітовим Народнім Комітетом.

II.) Народній Зїзд уповажнює Центральний Комітет після засягнення опінії Повітових Народніх Комітетів перевести потрібні зміни в орґанізаційному статуті.

В справі міських орґанізацій:

І.) Народній Зїзд взиває Українське Національно-Демократичне Обєднання до більшого зацікавлення справами міст, визнаючи на підставі історичного досвіду, що сила українців по містах і рівень їх національної свідомости у великій мірі рішав і рішатиме про долю нашого народу.

II.) Народній Зїзд клале вагу на творення партійних сутоміських організацій, взорованих на Народній Організації Українців м. Львова.

III.) Народній Зїзд взиває Українське Національно-Демократичне Обєднання створити при Центральнім Комітеті Партії окремий реферат для міських справ.

Резолюції в справі часопису „Свобода":

Народній Зїзд накладає обовязок:

а) на всіх членів партії передплачувати офіціяльний орган партії „Свободу";

б) на Повітові Народні Комітети поширювати часопис „Свободу" і перебрати матеріяльні зобовязання за невиповнення наложеного Центральним Комітетом на повіт контигенту „Свободи".

—o—

З голосів польської преси.

Виленське монархістичне і бебістичне „Слово" про нові шкільні закони та про українців.

Соймова дискусія над законом про реформу шкільництва в освітленні виленського консервативного, проурядового „Слова" (ч. 48) виглядає так:

„Проти збільшення контролі держави (!) над шкільництвом висловлювалися всі опозиційні партії від ендеків до нац. меншин включно. Одначе українські школи, яких ученики часто (!) брали участь у повстанській (!) і революційній (!) акції, зверненій проти польської держави, повинні були принайменше сподіватися (!) такої реформи. Тут українці одержали несподівану поміч (!) від проф. Стронського. Він промовляв багато разів і на освітній комісії і кілька разів входив на соймову трибуну, щоби доказати, що новий закон незгідний з версальським договором і зобовязаннями Польщі супроти нац. меншин. Пані Мілена Рудницька, пос. Ґрінбавм — усі по черзі дякували (!) пос. Стронському за знамениту арґументацію їх тези. Пані Мілена Рудницька навіть заявила (!), що вона сама не зуміла6 так добре оборонити тієї тези (!).

„Я особисто — пише автор цієї статті пос. Ст. Мацкевич — сумніваюся, щоби цей виступ проф. Стронського в імени Женеви, Союзу Народів і нац. меншин був з його боку посуненням тактичним і тактовним. Пригадується мені пок. цар Микола II., як говорив: „Вітте здібна людина, але захоплюється". Таксамо і з проф. Стронським. Він людина дуже здібна, блискучий промовець, але „захоплюється" (!)".

Інакше кажучи, „Слово" назвало виступ проф. Стронського — фантазією. Людина, яка обороняє непорушність міжнародніх зобовязань — це для „Слова" фантаст!

Ще про зміну календаря.

(Голос у дискусії.)

Багато говориться й пишеться у нас про конечність зміни юліянського календаря на григоріянський, та на тім, на жаль, і кінчиться. Явище досить часте і питоме для нас, українців. Досі забирали голос в цій справі представники ріжних професій, як священики, учителі, кооператори, селяни й інші. Всі кажуть, що конче треба зміни календаря, бо дотеперішній стан шкідливий для нас, є ознакою нашого консерватизму, відсталости і т. д.

І все це правда. Одні кажуть змінювати вже цього року, інші кажуть чекати, бо справа ще не обговорена й не підготована як слід і т. д. А все кінчається на балачці.

Що досі в цій справі зроблено? Нічого. Хто має зробити? Не знати. Чи церква, чи громадянство? Не знаємо, чи ведеться в цій справі яка акція, чи ні. На всякий випадок досі не було ніде згадки про те, аби був якийсь комітет чи яке інше збірне тіло, яке велоб цю акцію; тільки час до часу забирають голос у цій справі поодинокі особи.

А тимчасом як усяку акцію, так і цю треба повести пляново, доцільно і зорганізовано, бо й тут найдуться певно люди, які скажуть: „не мала баба клопоту"; люди, яким зміна календаря видається непотрібною, недоцільною, а навіть шкідливою. Що так воно є, можна переконатися

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. БЕРЕЗНЯ 1932.

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА. 4)

За оригінальне національне мистецтво.

Чи є пережиті форми? — Поворот до минулих мистецтв? — Актуальні приклади.

Артистичний твір завдячує своє існування певним хвилинам творчої інтуїції, яка схоплює цілість якоїсь візії чи ідеї. Така інтуїція має завсіди якийсь предметовий зміст, інакше не могла би ніколи зматеріялізуватися. Нехай би світ ідей та почувань наших мистців, у звязку з яким повстають творчі інтуїції, був світом наших ідей та почувань, а не — чужих. Смішно, правда, хотіти накидати артистові якусь тему. Не так другі йому, але він сам собі не всилі накинути **тему,** бо це протилежне основним законам артистичної творчости, яка полягає на повній свободі вибору. Але так само, як говоримо про „загал" наших мистців і це відповідає дійсности, так само кожна людина, отже і кожний артист всилі надавати своїм думкам та почуванням певний **загальний напрям** і кожне слово сказане і писане також надає нашим артистичним змаганням такий або інший **загальний напрям.**

Важне, щоби психольоґічне підложжа, щоб цей загальний напрям збірного артистичного змагання наших молодих мистців не віддалився від наших духових цінностей, звертаючись до скарбів чужих середовищ, де будемо завсіди ґалапасами на орґанізмі, який нам стихійно чужий. Вільно нам засвоїти собі дещо з метод чужинної техніки на те, щоби опісля виробити собі свою власну, але під умовою, що одночасно заздро зберігатимемо свою власну духову інтеґральність. Тоді, байдуже чи будемо малювати історичну минувшину, сучасність, своєрідність наших краєвидів **або щонебудь ще не пеоедбачене інше, але виросле на ґрунті нашої власної української душі,** можемо бути спокійні про будучність нашого національного мистецтва

Небезпека грозить тільки тоді, коли наші мистці свідомо або несвідомо вирečуться своєї духової приналежности до нашого спільного пня, захоплюючись усім „модерним" та „чужинним" і занедбуючи не то „невичерпане", але **ледво надпочате** джерело власного багацтва. У звязку з тим цікаво би глянути на деяких з українських артистів, які силою обставин працювали під прапором чужих націй. Називаю тільки Юліюша Коссака, Фалата та Семірадського, який отверто признався, що він із походження „малорос". У кожного з них можна віднайти стихійні риси української вдачі. Але у кожного з них ці риси є викривлені деморалізаційними впливами чужого середовища, де попали або силою обставин — або з власної безхарактерности, як у кого.

Творчість О. Новаківського, найбільшого зпоміж наших сучасних артистів-малярів, промовисто свідчить про те, що справді геніяльний артист і без того, щоб брав зразки від модерних чужих мистців, або може саме завдяки тому, находить своє власне „я" та іде крок у крок з модерними домаганнями мистецтва.

Велитні духа завсіди ходять одинцем, хоча висловлюють собою ще незясовану тугу і змагання збірної психіки.

Щодо зауваги М. Драґана про „бездушне копіювання перестарілих, пережитих і вже беззмістових форм" позволю собі запримітити, що в мистецтві нема пережитих ані беззмістових форм. Клясичні грецькі або інші різьби минулих культур нині такі-же молоді, якими були в день свого народження. Так само архитвори малярства (Тіціян, Ліонардо!) стоять поза часом. Вони в ніякий спосіб не всилі затратити свого змісту, тому, що у пластичнім мистецтві, зміст нерозривно злучений з формою.

Тільки в політичнім, суспільнім і взагалі „практичнім" житті форми протягом часу нераз тратять зміст тому, що тут форма і зміст не є нерозривно злучені. Тільки такі мистецькі твори з минулого є нині „безмістові", що були такими зараз від першого дня — і навіть у випадку такого поверхoвного артиста, яким був славний свого часу Макарт, не можемо сказати, що твори його є „беззмістові", бо висловлюють собою порожнечу, поверховність та псевдоромантику деякої кляси в якійсь добі.

Не можна заборонити молодим артистам копіювати старих архитворів (як це робить, ще й з гарним успіхом, у Парижі наш земляк Перебийніс), ані не варто їх особливо заохочувати до цього: нехай кожний іде за власним — сподіваємось — ще не зіпсованим артистичним інстинктом.

Щодо „поворотів до старих минулих мистецтв" пригадую, що англійські прерафаеліти вернулись не так до власного, але навіть до чужого, бо італійського минулого. А всеж такі славні нині типи, витворені прерафаелістичним рухом, як і усі малюнки належні до нього не мають у собі нічого з італійської духовости. Навпаки, аскетичний характер північної раси углядується більше аніж деінде в цих чудових та предивних композиціях, навіть там, де нащадок італійської родини, Данте Габріель Росетті, послугувався тематикою запозиченою з італійського минулого. Тим нехай буде сказане, що поворот до власного минулого в мистецтві, хочаб і византійського, служить справжньому артистові лише для складнішого та може кращого вислову свого власного „я".

Вистави, уладжені минулої осени, дали нам нагоду оглядати праці деяких наших артистів-малярів, що від літ постійно живуть у Парижі — як і праці таких, які постійно живуть у рідному краю. Не відважуся висловити думку, кому під оглядом матеріяльним, живеться тяжче. Мабуть — менш-більш однаково. Без сумніву, атмосфера мистецьких кол Парижа побуджує і наші молоді артисти багато там скористають. Важне, щоби користаючи на однім (опануванні техніки і присвоєння собі французької „легкости" вислову) не наложили чимось не менше цінним: духовим здоровлям в значінні збереження їхньої духової окремішности та любови до краси рідного краю.

Між експонатами молодших артистів виставки АНУМ одні з цікавіших були малюнки Андрієнка, Кричевського, С. Зарицької та „Гуцульщина" Гординського.

(Докінчення буде)

—o—

ві статтей на цю тему, що появилися вже в пресі.

Як причинок до дискусії в цій справі хочу сказати, *яке значіння мала би зміна календаря для українських студентів*. Студенти, як відомо, розкинені по ріжних університетських осередках, де обовязує григоріянський календар. Тому в українські свята мусять ходити на виклади, працювати в ріжних університетських робітнях, семинарах, відробляти приписані вправи і таке инше. Дуже часто неодин студент і не знає, що це його свято. А як випаде так, як ось цього року, що великодні ферії в університеті кінчаться перед нашими святами, то неодин студент мусітиме святкувати далеко від родини, хоч як хотілосяб провести таке величаве свято, як Великдень, дома і поділитися свяченим з рідними. А все це через календар. Тому українські студентські організації повинні взяти також живу участь в акції за зміною календаря.

Степан Мочульський.

——o——

Звичайні Загальні Збори „Просвіти“.

В понеділок, 28. березня ц. р. в год. пів на 11. рано відкрито в салі Реміснечої Палати у Львові Звичайні Загальні Збори „Просвіти“. Попередило їх жалібне богослуження в Успенській Церкві за душі покійних Членів і Добродіїв нашої найстаршої культурно-освітньої установи.

На Загальні Збори явилося: 134 відпоручників філій „Просвіти“, 160 — від „читалень“, 15 членів Гол. Виділу, 6 почесних членів і 9 часописних делеґатів. Разом зареєстровано при вступі на салю в 12. год. полудня *324* осіб, однак впродовж дня явилася ще поважна скількість дальших відпоручників, так, що округло можна рахувати скількість учасників нарад на *350 осіб* Треба зазначити з признанням, що при вході до Реміснечої Палати і внутрі неї втримувано зразковий порядок. Завдяки ньому ніхто непокликаний, без повновласти не дістався на салю нарад. Яких двацять „молойців“, які прийшли під будинок зі здоровими палицями зупинено зараз при головному вході і вони, виявляючи своє невдоволення некультурними вигуками, помалу розійшлись.

Збори відкрив урядуючий заст. голови *д-р І. Брик*, стверджуючи, що дотримано всі статутові умовини для правосильности Зборів. Опісля прочитав довгий список померших членів Т-ва з іменем пок. Михайла Галущинського на першому місці. Присутні вшанували память померших повстанням з місць. Апелюючи до присутніх, щоби втримували поважний діловий характер Зборів та повідомляючи про присутність на салі комісаря поліції, д-р Брик пропонує покликати до президії *д-ра В. Загайкевича й о. Прийму*, що Збори апробують. Опісля дир. Магаляс відчитав протокол минулих Загальних Зборів. Протокол апробовано. На внесок п. Сеника вибрано комісію-матку у складі осіб: *д-р Богдан Чайковський* — Сокаль, *інж. Василь Терпилюк* — Рава Руська, *Велигорський* — Коломия, *о. Клепарчук* — Броди, *Мих. Кернога* — Підберізці, *М. Таранько* — Львів.

До слова приходить референт Гол. Виділу *ред. В. Мудрий.* Зясувавши мотиви уступлення усіх членів Виділу подає загальні відомости про господарський стан Товариства та про заходи Гол. Виділу санувати Т-во. Подає відомости про число членів Т-ва та стверджує, що ані „Читальні“ ані члени виділів читалень і філій, які є обовязані належати до Матірного Т-ва і складати вкладки на централю — здебільша не сповняють цього свого обовязку. Число членів Матірного Т-ва (з 1931 р.) — у Львові (фізичних членів) 1020, правних 35; в краю фізичних членів 8.157, правних 1135, крім того 1055 читалень. Зібрано за цей рік вкладок на суму 20.426 зол. — Зокрема референт каже обширно про видавн. діяльність Т-ва, яке у звіт. році видало 16 книжок, крім місячника „Життя і Знання“. Наприкінці референт взиває учасників Зборів не лише строго критикувати минулу діяльність Гол. Виділу, але ще радше подавати позитивні поради щодо санації господарського стану Т-ва.

Сен. Макух хотів би почути не лише про господарські справи, але й про просвітні.

Д-р Брик і ред. Мудрий пояснюють, що Збори проходять у моменті господарської кризи і тому господарські справи є суттю турбот Гол. Виділу. Про освітні справи можна доволі казати в дискусії. Після того *дир. Магаляс* відчитує замкнення рахунків і плян санації фінансів Т-ва, про що — врештою — каже спеціяльно для Зборів видана брошурка. *Дир. Кривуцький* відчитує звіт ревізійної комісії і ставить внесок дати абсолюторію уступаючому Виділові.

ДИСКУСІЯ.

Радн. Стеблецький (філія Львів) жаліє, що звіту і пляну санації фінансів не подано до відома бодай на 14 днів раніш і питає, чому звіт кінчається датою 30. VI. 1931. *Д-р М. Процик* (Буськ) хоче заведення одного членства: 2 зол. для фізичних осіб і 12 для правних. „Життя і Знання“ вдержати, але на основі добровільної передплати. *Д-р Булак* (Сколе) противиться парцеляції Угерець. *Д-р М. Стахів* пропонує обмежити всі адміністраційні видатки річно до суми 55.000 зол. (замість 86 тисяч). Робити ці видатки лише з доходів із вкладок і „Дару Просвіті“. Не робити ніяких інвестицій. „Життя і Знання“ зробити самовиплатним або зачинити. *Інж. Творидло* (Львів) боронить журналу „Життя і Знання“. Вказує на неможливість оминути парцеляцію земельних маєтків, коли члени Т-ва (читальні) не платять своїх довгів. З маєтків недобір приносить лише Милowання через сільсько-господ. школу, якої не підтримують фінансові установи. *П. Видрівський* (Соколівка) хотів би залишити філіям їх фонди та встановити один рід членства. *Мр. Фірчук* (Копичинці) лякається, що коли впродовж 10-ти літ вся енергія їтиме на фінансову санацію Т-ва, то підупаде просвітянська праця. При погіршенню госп. конюнктури не можна буде вдержати допливу грошей на одному рівні. Розложити довг Матірного Тва на філії з преклюзійним терміном заплати, а філії розклали би свій довг на читальні. *О. М. Семко* (Сокаль) радить не покладатися на жертвенність села в нинішній час. *Паливода* (Ланки к. Бібрки) приєднюється до внесків д-ра Стахова. Коли до 3-ох місяців не зростуть впливи з вкладок і Дару, тоді треба продати Угерці. *Феньчук* (Видинів) впевняє, що „маси“ не підтримують „Просвіти“, бо не мають довіря до одиниць з Головного Виділу ані книжок В-ва Оренштайна (це був перший виразно „сельробівський“ речник). Головуючий *д-р Загайкевич* апелює не вносити до дискусії пристрасних мотивів політичного характеру. *П-і Богачевська* (Теребовля) вважає, що „Життя і Знання“ є замало популярне. *Мартюк* (Скала н. Збручем) хоче бачити „моральну санацію“ у „Просвіті“, що сподіється здобути через збільшене число інструкторів і люстраторів. *Баранський* (Тисьмениця) виголошує аґітаційну більшовиць-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 30. БЕРЕЗНЯ 1932.

ҐЕТЕ.

ДУМКИ.

(Вибір із ріжних творів.)

Нехай лишень ніхто не уявляє собі, що ждали на нього як на спасителя.

•

Яка влада найкраща? Та, що вчить нас володіти самими собою.

•

Щораз частіше приходжу до пересвідчення, що кожний повинен ставитись поважно тільки до свого ремесла, а все інше брати легко. Кілька віршів, які хочу нині написати займає мене більше, ніж багато поважніші справи, на які не можу мати ніякого впливу. Нехай так робить кожний, а буде лад в усьому дома і в місті.

•

Всі закони встановляють старші люди та мужчини. Молодці та жіноцтво дом[illegible]ться завсіди вимків, старі — правил.

•

Найдоскональкою жінкою вважаю ту, яка вміє заступити дітям батька, після його смерти.

•

Розтратність не до лиця жінці; зате дрібне скупарство їй не шкодить. Щедрість це чеснота мужчини; чеснотою жінки повинен бути хист „тримати в жмені“.

•

Святкувати прилюдно повинні ми тільки те, що щасливо скінчилося. З усіх свят найменше відповідне — весілля; слід би його шанувати нишком, у покорі та надії.

•

Не можна [illegible] для всіх, а головно для тих, для яких жити [illegible]мо охоти.

•

Приваблюють нас не [illegible] а [illegible]

•

Скільки то літ треба „робити“, щоби бодай дещо навчитась, що і як робити треба!

•

Мистецтво — далеке, життя — коротке, осуд — важкий, нагода — звійна.

•

Кожний із нас настільки обмежений, що хотів би інших зробити подібними до себе.

•

Ніщо так не характеризує людини як те, що вона вважає смішним.

•

Хоч би ми не знати як пізнали світ, завсіди найдемо в ньому темні та ясні сторінки.

•

Один із найдурніших помилкових поглядів той, коли молоді голови гадають, що втратять свою оригінальність, признаючи правди, признані вже іншими.

•

Хто докоряє авторові, що він неясний, повинен спершу заглянути до власної середини, чи там досить ясно. Найясніший почерк стає нечитким у сутінках.

•

Противникам здається, що вони збивають нашу думку, коли повторяють увесь час свою і не звертають уваги на нашу.

•

Ті, що суперечаються, повинні би інколи подумати, що не всяку мову кожний розуміє.

•

Кожний урешті решт чує тільки те, що доходить до його розуму.

•

Знання розбуджує справжнє зацікавлення тільки в окремім світі науковім; тому-то звязувати з ним і решта світу, а також популяризувати по-повітньому наукові відомості це тільки зловживання і воно приносить більше шкоди, ніж користи.

•

В усіх часах тільки одиниці робили щось для знання, а не для своєї доби. Одна епоха засудила на смерть Сократа отрутою, друга спалила Гуса; епохи завсіди лишались однакові.

•

Листи ховаємо на те, щоби їх ніколи більше не читати; вкінці одного дня нищимо їх з огляду на дискретність і так щезає невідкличо для нас і для інших найкращий, безпосередній подих життя.

•

Точно беручи вчимось тільки з книжок, про які не можемо видати свого осуду. Автор книжки, про яку можемо видати осуд, міг би вчитись від нас.

•

Деякі книжки роблять враження, що вони істнують не на те, щоби ми могли з них щось знати, а на те, щоби показати нам, що їхній автор щось знає.

•

Хто не знає чужих мов, той не знає нічого про рідну мову.

•

У кожному творі мистецтва, великім чи малім, усе від найменших подробиць залежить від концепції.

•

Артист, що дає цінні твори не завсіди всилі здати справу з них і чужих.

•

Публика хоче, щоби поводитись із нею як із жінкою і казати їй тільки те, що вона хотіла би почути.

•

Розвиткові знання стоїть дуже на перепоні факт, що люди займаються справами, які не варт пізнавати або тими, яких пізнати не можна.

•

Точно беручи знаємо так довго, як довго знаємо мало; разом з знанням збільшуються наші сумніви.

Переклав М. Г.

ку промову. *Комищук* (Ковалівка, п. Коломия) звертає увагу, що читальні „Просвіти" мусять заступити тепер українські школи, зачинені або спольщені. *о. В. Яремак* (Ішків) боронить уступаючий і попередні Виділи, вокрема пок. голову М. Галущинського. Ставить внесок — не обмежувати видатків на поїздки. *К. Коберський* (Львів) промовляє проти т. зв. офіціяльного оптимізму і проти монополізування проводу у „Просвіті" під ідеольогічним оглядом, виключаючи анархічні течії. Боронить екзистенції „Ж. і З.", радить підвищити комірне у домах „Просвіти"; не рішати конкретних чисел, лише загальні напрямні; є проти редукції персоналу, який є потрібний для поширення кольпортажі видавництв.

о. М. Дрогомирецький (Дмухавка), пов. Чортків) піддає справу обниження ціни книжок. *Зубрей* (Перемишль) називає предложену брошуру з замкненням рахунків „книгою сорому". *О. Лещук* (Рава Р.) боронить „Життя і Знання". *Д-р Венгльовський* (Бібрка): Маси дадуть усе, тільки треба найти дорогу до них. *О. Савойка:* Плян сплати довгів не є реальний. *Доманський* (з Товшева) — знизити ціну книжок, не парцелювати маєтків. Після промов *В. Кізлова* (Перемишляни), *І. Волошина* (Отинія), *І. Корчинського*, *о. Стефанюка* і *М. Панасюка* (з Радехова) — ліста промовців була вичерпана. На всі піднесені заміти відповідає *д-р Брик*.

АБСОЛЮТОРІЯ.

Збори прийняли величезною більшістю внесок на *абсолюторію* уступаючому Виділові.

ВИБОРИ.

На внесок комісії-матки прийнято великою більшістю голосів слідуючу листу:

ГОЛОВА: *д-р Іван Брик.*

ЧЛЕНИ ГОЛОВНОГО ВИДІЛУ:

1. *о. Юліян Дзерович,*
2. *радн. Дроздовський,*
3. *студ. Дужий Микола,*
4. *д-р Коберський Карло,*
5. *дир. Колтунюк Ярослав,*
6. *мец. Корчинський Михайло,*
7. *о. ігумен Лучинський*
8. *Луцький Василь* — Богданівка,
9. *ред. Мудрий Василь,*
10. *ред. Павлів Остап,*
11. *сел. Кернога Михайло* — Підберізці,
12. *Д-р Паньківський Кость,*
13. *ред. Таранько Михайло,*
14. *інж. д-р Холевчук Михайло,*
15. *ред. Целевич Володимир.*

ЗАСТУПНИКИ ЧЛЕНІВ ГОЛ. ВИДІЛУ:

1. *Стахова Сянка,*
2. *Павликовська Ірена.*
3. *Пеленський Зиновій,*
4. *інж. Раковський Роман,*
5. *д-р Олексишин Роман,*
6. *Галібей Михайло,*

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ.

ЧЛЕНИ: 1. *Д-р Ґижа Іван,* 2. *Клос Роман,* 3. *д-р Кривуцький Павло,* 4. *д-р Терлецький Михайло,* 5. *інж. Храпливий Евген.*

ЗАСТУПНИКИ: 1. *Кліщ Михайло,* 2. *Рудик Захар.*

Новий голова Т-ва *д-р Брик* дякує за вибір і обіцює всі свої сили присвятити добру Т-ва, в якому працює від 26-ти літ. Взиває усіх обєднатися для санації Матірного Товариства в цю важку для Т-ва хвилину.

Ред. І. Кедрин-Рудницький складає заяву в імені поважного гурту присутніх відпоручників: Знаючи, що д-р Брик був кандидатом компромісу, який настав поміж незалежними національними групами, заінтересованими в санації Т-ва, навіть і ті, що не були особливо захоплені цією кандидатурою, не висунули ніякого контркандидата, щоби не вносити анархії. Однак вони звертаються з побажанням до нового голови, щоби він в тій салі, або при якій небудь іншій близькій нагоді, виразно відмежувався від того табору, який є відомий під назвою „радянофільського". Це побажання мотивує сумнівами, які мусіли виринути після того, як на Освітньому Конґресі в 1925 р. д-р Брик витав радянського консуля, як „представника сусідньої державної України". Промовець впевняє, що не кермує ним злоба ані проти особи, ані тим більше проти нового Виділу, лише острах, щоби не повторилася на тереві „Просвіти" подібна прикра історія, як на тереві Наукового Товариства. *(Рясні оплески.).*

Ред. Мудрий читає вістку, що читальня „Просвіти" в Богородчанах подарувала (!) місцевій кооперативі свою реальність вартістю 10.000 ам. дол. *Д-р Копач* підкреслює цілу низку важливих завдань, які палуть на новий Виділ. Перестерігає перед новими довгами.

ВНЕСКИ.

Приступається до голосування над внесками. **Д-р І. Брик** просить не вязати нового Виділу ніякими твердими цифрами. Підтримує його **д-р І. Копач,** звертаючи увагу, що Загальні Збори не можуть займатися подрібною господаркою, бо це діло Виділу. **Ред. Стахів** підвищує пропоновану раньше суму 55.000 зол. на адміністраційні видатки до 60.000 і цей останній внесок підтримує. Збори приймають його великою більшістю, так само слідуючий внесок, щоби на адмін. і організ. видатки йшли лише доходи з вкладок і Дару Просвіти. В той самий спосіб перейшов внесок, щоби „Життя і Знання" зробити обовязково самовиплатним, або його зліквідувати. Проти чергового внеску ред. **Стахова** припинити зовсім на рік усякі видавництва виступило кількох відпоручників, м. і. **пп. Таранько, д-р Копач, ред. Кедрин** і ін. Внесок перепав.

Радн. Стеблецький вносить на скликання найдальше до року нових Заг. Зборів. **Кость Мигаль** (Сенечів) пятнує тих, які тут заявлялися представниками селян, а по суті не є просвітянськими робітниками, лише руїнниками (рясні оплески. **Крилошанський** читає список читалень, які мають власні домівки та не ведуть ніякої роботи (Яворів, Рава Р. і ін.). **Дир. Магаляс** пропагує гасло „Свій до свого". **І. Корчинський** ставить внесок, щоби візвати Ревізійний Союз Укр. Кооператив, щоби наказав всім кооперативам вписатися на членів „Просвіти". **Д-р Булак** вносить, щоби Гол. Виділ що-кварталу оголошував звіт з діяльности (Виділ приймає до відома). Загальні Збори приймають одноголосно вищезгаданий внесок п. Корчинського. **Студ. Гошовський** заявляє від імени студенства, що студенство, не вважаючи на всякі політичні ріжниці серед старшого й молодшого громадянства, буде надалі жертвенно працювати на просвітянському терені.

Загальні Збори скінчилися в 7 год. вечора відспіванням Національного Гимну.

—o—

Литва перед Мировою Конференцією.

(З приводу книжки „Henry de Chambon: **La Lithuanie pendant la Conférence de la Paix. Paris.** „Le Mercure Universel". 1931. 8° p. 181.)

I.

Автор книжки. — Литовці в Парижі. — Іхній меморіял. — Важні арґументи.

Париж, у березні.

Анрі де Шамбон, начальний редактор журналу „Revue Parlementaire", старий приятель України. У 1919 р. зпід його пера появилася неодна прихильна для нас стаття, багато він прислужився також для успіху капелі Кошиця у Франції. Цього одного вже досить було, щоби відмітити на сторінках українського денника нову працю п. Шамбона, але позатим самий зміст цієї праці заслуговує уваги українського громадянства. Бо мова йде про недавню історію дружнього нам у минулому й сучасному литовського народу, про його справу на мировій конференції.

П. Шамбон підчас мирової конференції зібрав чимало матеріялів про Литву й тепер використав іх для цікавої праці.

Прибувши до Парижа з початком 1919 р., литовська делеґація дізналася зі здивуванням, що польська делеґація на мировій конференції домагається Литви. Французька преса друкувала силу статтей, інспірованих польською пропаґандою, зміст яких зводився до того, що Польща має бути відбудована в кордонах 1772 р. Литовські делеґати, очевидно, не мали ніяких звязків у Парижі, де здебільшого були вперше. Але в Парижі жив від довгого часу литовський патріот п. Мільош, зі шляхотського роду, що не зрадив свого народу. Як французький поет п. Мільош був добре відомий у французькому міністерстві закордонних справ, де навіть працював підчас війни. Це він звязав литовських делеґатів з французькими урядовими колами.

16 лютого 1919 р. проф. Вальдемарас, голова ради міністрів, звернувся із меморіялом до Клемансо, голови конференції, де перш за все запротестував проти того, що литовські делеґати не допущені на Мирову Конференцію, хоч там є польські делеґати. „Становище Литви зовсім подібне до Польщі. Литва, як Польща, воювала за справу Антанти на східному фронті. Вона віддала російській армії квіт своєї молоді. У вересні 1914 р. литовські полки перші ввійшли в Східну Прусію, тимсамим причинившись до того, що німецька загроза віддалилася від Парижа. Після відступу російських військ, Литва змушена була 4 роки жити під німецькою окупацією. На західньому фронті литовська нація дала силу жовнірів американській армії".

Мирова конференція, як відомо, не допустила до своїх праць ніодного із народів, що належали до Росії.

24 березня 1919 р. литовська делеґація подала основний меморіял. Він короткий і розумний. Не можна без почуття сорому читати цей знаменито зредагований меморіял, згадавши страшну балаканину, повну помилок і неточностей, українців, що теж мали тоді свою делеґацію в Парижі.

Литва вимагала Виленщину, Ковенщину, Ґродненщину, Сувалківщину, литовські частини Курляндії та Східної Прусії тобто територію на 125.000 кв. км. з населенням 6,000.000. Литовська делеґація, очевидно, не заховала, що на цій території живуть й білоруси та жиди (останніх 13%), але „ці останні теж жадають увійти в склад незалежної литовської держави".

Варті уваги арґументи литовського меморіялу: литовська раса зовсім індивідуальна національна одиниця, ріжна мовою й культурою; навіть після занепаду литовської держави литовці не перестали домагатись відбудови незалежньої Литви; 16 лютого 1918 р. Литва проголосила свою незалежність; істнування незалежньої литовської держави зовсім не шкодить інтересам Росії, бо а) під ґеографічним оглядом Литва творить територію цілком окрему довкола Німану, б) під економічним оглядом нема ніяких орґанічних звязків із Росією та Литвою, в) з військового погляду незалежна Литва є барієрою між Росією і Німеччиною й тому доброю піддержкою миру у Східній Европі.

(Докінчення буде).

Л. І.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Відродження".

Дня 14. березня ц. р. відбулися звичайні Загальні Збори „Відродження" у новій домівці Т-ва при вул. Костюшка ч. 5. Зборам проводила голова Т-ва д-р С. Парфанович, секретарював І. Костюк. Привитавши численних приявних, предсідниця віддала голос Ю. Каменецькому, який виголосив організаційний реферат, подаючи шляхи дальшої праці над визволенням нашого народу з неволі алькоголізму і нікотинізму. По відчитанні протоколу з попередніх Загальних Зборів слідували звіти з діяльности Т-ва. Організаційний звіт виголосила д-р С. Парфанович. На вступі пригадала коротко історію Т-ва, його важкі перші зусилля та перехід централі з Рогатина до Львова. Тут завдяки невтомній, важкій праці малого гуртка людей не тільки піднесено Товариство з упадку, але й зорганізовано його та поставлено нарівні з найкращими товариствами. Вже зовнішня обстановка та господарство в Т-ві свідчать про його серіозний вигляд. Ще краще представляються підсумки його праці. І так у звітовому році Головна Рада відбула 23 засідань, канцелярія поладнала 97 письм, прибуло 934 нових членів та один член прихильник (д-р В. Моравський з Познаня, що зложив 100 зол. одноразової вкладки). У краю заложено 45 нових кружків і філій, так, що сьогодня „Відродження" має 999 кружків, і 12 філій. 3.800 членів звичайних та 21 членів-прихильників. 120 громад забрало статути і заходяться біля заложення кружків. Зроблено важний вилім: у селі Лопавши на Волині засновано перший кружок. У 13 місцевостях на Волині вже другий рік кружки борються за їх затвердження владою.

Головна Рада розвинула живу діяльність у централі й у Львові. Видала відозву до громадянства з нагоди господарської скрути. Станула до боротьби за тверезі мясниці. До помочі стає їй заснована саме Секція Студентів Абстинентів з головою Д. Шевчуком, студ. Ветер. Академії. Зусилля обох установ вінчаються частинним успіхом, а саме: Т-во „Ватра", гурток студентів на Личакові та протиалькогольний гурток при торговельній школі устроюють безалькогольні вечерниці, які не лише не приносять дефіциту, а навпаки, гарний дохід і моральне вдоволення з забави. Згадані т-ва жертвують на пресовий фонд „Відродження" („Ватра" 30 зол.). Тепер Головна Рада робить старання біля заложення Т-ва Учителів Абстинентів, у руках яких найшовся би провід над абстинентським вихованням середньо-шкільної молоді. Завершенням праці у Львові є лютнева акція при помочі викладів, курсу-дводневника та передшої протиалькогольної виставки. З цієї нагоди були поміщені в пресі статті та завваги.

Поширенню пропаганди служить видавнича діяльність Товариства, в першу чергу місячник „Відродження", що виходить в 4.000 примірників, опісля дві протиалькогольні читанки

„Одна чарка" і „Пити чи не пити?" Хоч видавнича діяльність була мала, а всетаки громадянство одержало 86.000 примірників літератури. Пропаганду поширювано теж викладами, які відбувалися в цілому краю, або з ініціятиви Головної Ради, або з ініціятиви розсіяних по цілому краю відродженців. Наслідком збільшення пропаганди зростає і наша ідея: поширення кружків, зріст членів, прихильне відношення всієї нашої преси, яка поміщує статті на протиалькогольні і протинікотинні теми, вкінці співпраця інших товариств.

Чи не найгірше представляється плебіснитова акція. Причиною невдач на цьому відтинку нашого фронту — зміна протиалькогольного закону, а в першу чергу байдужість та недбальство зацікавлених громад, що мали змогу перевести в себе плебісцит, одначе цього не зробили. З нагоди зміни протиалькогольного закону ціла преса була подала відповідні статті та закликувала до поновного переведення плебіснитів.

З касового звіту слідно, що правда, зменшення обороту, одначе при загальному зубожінні і важкій кризі Товариство вийшло всетаки з активним сальдом.

У дискусії признано Головній Раді її заслуги над піднесенням Т-ва і на внесок Контрольної Комісії ухвалено абсолюторію. Комісія-матка устійнила лісту членів Головної Ради та контрольної комісії, яку Загальні Збори приняли, а Рада на засіданні 17. березня ц. р. уконституувалася в такому складі: голова — д-р С. Парфанович, заст. голови — проф. Ю. Каменецький, скарбник і орг. реф. м. Львова П. Чубатий, орг. і фінанс. реф. П. Волчук, секретар Іван Костюк, організатор студентства Д. Шевчук, організатор молоді м-р П. Ісаїв, організатор кооперації і міжнародніх звязків інж. Іван Прокопів, а замість уступивших членів Ради о. д-ра Льва Глинки і студентів Богословської Академії Ґураля й Дядя покликано заступників та давніх співробітників „Відродження" С. Козаневич, М. Коржана, м-ра М. Хомяка й М. Палія.

В цей спосіб до праці в цьому році станув гурток випробованих громадян, які вже від років сповняють важку суспільну, повну посвяти працю над відродженням нашого народу і для яких ця ідея стояла завжди вище всього. Їхнім завданням: нести високо прапор тверезости на всіх наших землях по той бік Збруча.

——о——

ОСТАННІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ СТАРОСТА ҐАЛЛЯС УСТУПАЄ.

Зачувати, що на днях львівський городський староста Ґалляс кидає Львів, бо розпорядком м-ства внутрішніх справ його переносять до Вжесні (познанське воєвідство). Львівським городським старостою іменований повітовий староста в Сяноці д-р Ромуальд Клімув.

ВІДКИНЕНИЙ ПРОТЕСТ.

ЖОВКВА, 28. III. ПАТ. Уконституування нової доповненої м. ради наступить уже небаром, бо воєвідство відкинуло протести проти доповнюючих виборів і акти справи звернуло жовківському старостві.

АРЕШТУВАЛИ 4 КОМУНІСТИЧНИХ КУРЄРІВ.

КАТОВИЦІ, 28. III. ПАТ. 25. березня біля Нової Всі пов. рибніцького гранична сторожа після 2-год. обосторонньої перестрілки придержала 4 комуністичних курєрів. Одного з них ранили. У чотирьох скриньках були комуністичні друки (разом 3 сотнари). Мали вони зі собою два кріси з набоями, кулі дум-дум і два пістолі.

АНГЛІЯ ЗАПРОШУЄ НІМЕЧЧИНУ, ФРАНЦІЮ Й ІТАЛІЮ.

БЕРЛІН, 28. III. ПАТ. Німецький уряд дістав запрошення англійського уряду на конференцію, яка має радити над справою наддунайського плану. Також запрошення вислав англ. уряд французькому й італійському урядові.

РИМ, 28. III. ПАТ. Італія приняла англ. предложення в справі скликання конференції 4 великих держав у Льондоні, щоби обговорити наддунайську справу.

КРОВАВИЙ СТРАЙК В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД, 28. III. ПАТ. В Антевуерті, в провінції Маляга, вибухнув ген. страйк. Страйкарі підпалили монастирі. Підчас сутички з цивільною гвардією було вбитих кілька людей.

СЕВІЛЛЯ, 28. III. ПАТ. Каварняні та реставраційні робітники почали страйк. Гуртки переходили вулицями міста та силували всі заведення, щоби здержали працю. Страйкарі підпалили кілька кіосків із часописами. Поліція в шаржі ранила 3 людей, а одну особу вбила. Страйк заповіджений на необмежений час.

Б. КОРОЛЬ АЛЬФОНС У ЛЬОЗАННІ.

БЕРНО, 28. III. ПАТ. Бувш. еспанський король Альфонс XIII. приїхав до Льозанни відвідати хорого сина кн. Астурії, що є там у клініці.

НЕ БУЛО ЗАМАХУ НА БРІНІНҐА.

БЕРЛІН, 28. III. ПАТ. Тут кружляли чутки про замах на канцлера Брінінґа, який є в лікувальній місцевости Баденвайлер. Чутки ті виявилися неправдивими. Виявилося, що справді м. ночі в Баденвайлері невідомі люди кинули петарду на портал одного з готелів і вибили кілька шиб. Ті люди втекли.

ПОВІНЬ НА РУМ.-МАДЯРСЬКОМУ КОРДОНІ.

БУДАПЕШТ, 28. III. ПАТ. Невідомі люди зірвали греблю на каналах Кереш на румунській території в Семигороді. Наслідком того величезні маси води залили мадяр. долини на прикордонній полосі. 35.000 гект. землі є під водою. Кільком громадам грозить небезпека. Багато домів евакуували.

ЩЕ ОДИН БУРЕВІЙ.

МОНТҐОМЕРІ, 28. III. ПАТ. Над стейтом Алябама перейшов новий буревій. Було 9 людей вбитих, 50 ранених.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Попереднє (68) число „Діла" сконфіскувала цензура за III., IV. і X. резолюцію Народнього Зїзду. Це шеста з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **„Дзеннік Людови" переноситься до Кракова.** Львівський соціялістичний „Дзеннік Людови" приніс у числі 71. з неділі 27. ц. м. таке повідомлення до читачів: „З причини політичних відносин, що панують від довшого часу у Львові, ми примушені хвилево перенести друк „Дзенніка Людового" до Кракова. Вже найближче число нашого щоденника буде друковане в Людовій Друкарні у Кракові, звідки нічними поїздами одержать його всі наші відборці в ранніх годинах". — Буде це, як можна догадуватися, злиття „Напшоду" й „Дзенніка Людового" в один орган, що виходитиме відтепер у двох виданнях і під двома назвами.

Спортові висліди.

КОПАНИЙ МЯЧ.

Краків. Братислава—Висла 2:1 (1:1).
Краків. Краковія—Братислава 1:0 (1:0).
Варшава. 22 п. п. — Зіліна 6:2 (2:1).
ВАРШАВА. Леґія — Зіліна 4:1 (2:1).
ПОЗНАНЬ. Панков (Берлін) — Варта 5:0 (2:0).
ТЕШИН. Д. С. Ф. — Гарбація 2:2 (1:1).

— **Пілсудський на пустині.** ПАТ повідомляє з Каїро, що Пілсудський виїхав на прогульку до оази Фаюм у Лібійській пустині. Зробив автом 400 км., відвідав береги озера Карун і піраміду Аменеса.

— **Автобусовий рух Львів—Жовква.** Автобусовий рух на шляху Львів—Жовква, який здержано наслідком великих снігів із кінцем січня ц. р., відновлено з днем 25. березня.

— **Поліція розігнала збори „Сельробу".** У Львові в салі кіна „Люна" при вул. Жовківській сельробівці уладили довірочні збори. Прийшло кількадесять людей. Тому, що прелеґент не прийшов, резолюції став відчитувати якийсь Ст. Терлецький. Поліція розвязала збори, бо багато учасників не мало леґітимацій. Терлецького арештували.

— **Шофер віхав на людей.** У великодну неділю, 27. III. ц. р., у Львові при вул. Личаківській шофер Іван Грицанюк наїхав на хідник біля ч. 12 та придушив до фотоґрафічної вистави 14-літню Алісію Гебду, її 12-літню сестру Чеславу та 40-літню Цімерманову. Відломки скла поранили всі три, а Цімермановій потовкло авто голову й ліву руку. Ранених відвезли на рят. стацію а Грицанюка арештували. Він був пяний. Фотоґраф має школи на 700 зол.

— **Жертва праці.** На гол. двірці у Львові вінда розбила голову 52-літньому робітникові М. Сковачинському з Білогорщі. Його відвезли до шпиталю.

— **Живий смолоскип.** У великодну неділю на Знесінні біля Львова 62-літня Штрайхерова, жінка купця обіляла на собі одежу двома літрами денатурованого спірту та підпалила. Ціла хата станула у вогні. Пожежна сторожа вогонь угасила. Лікар ствердив, що Штрайхерова померла наслідком удару серця та попарення. Причина: тяжка недуга нирок.

— **Жертви великодної стріляннини.** Підчас традиційної великодної стріляннини на Клепарові 12-літньому Вл. Дереневі поранив „ключ" обі руки. На пл. Берестейської Унії у Львові Бол. Зярко вибухом пороху з ключа підпалив солому, яка виставала зпід аптичної рулети. Пожежна сторожа вгасила пожежу.

— **Автобус упав у рів.** По дорозі зі Сіняви до Перемишля автобус упав у придорожний рів, бо керма зіпсувалася. Співвласник автобусу і кількох подорожніх були ранені. Одного подорожнього відвезли до шпиталю.

— **Московське радіо у 100-роковини смерти Ґетого.** Разом із усім культурним світом святкував і Радянський Союз 100. роковини смерти Ґетого. Але при цій нагоді не покинули більшовики своїх метод і хотіли покористуватися святом для своєї пропаганди. Станиця радія в Москві заговорила: „Коли німецька влада та буржуазна преса поклоняються тіні Ґетого, вулицями Берліна манджає в лахманах старий бродяга та прохає шматка хліба. Він у простій лінії нащадок Ґетого — його внук. І тоді, коли у святочно освітлених салях при шампані виголошують промови в честь Ґетого, стоїть його найблищий свояк — унук, голодний, обідраний на морозі... Так німецька держава святкує роковини смерти свого Ґетого". Призабули більшовицькі аґітатори одну маленьку подробицю: ніоден нащадок Ґетого у простій лінії — сьогодні вже не живе...

— **Боксер убитий у змаганнях.** У м. Альсборзі (Данія) підчас боксерських змагань мистця Фінляндії легкої ваги Векеву вбив данський змагун Гутард. Він ударив Векеву в долішню щоку, наслідком чого тріснули кровні судини в мізку.

— **Збирачам почтових марок.** Австрія випускає серію почтових марок від 10—60 грошевих у меншому форматі від дотеперішніх: 10 гр. — бронзової краски, 18 ґр. — темнозеленої, 20 ґр. сірої, 24 ґр. фіолетночервоної, 30 ґр. темнолілієвої, 40 ґр. темносиньої, 50 ґр. фіолетної, 60 ґр. оливковозеленої. — Бельґія змінила краску 75 сот. марки на червонобрунатну. — Французька почта в Андорі вживатиме французьких 1 фр. і 2 франкових марок із надруком Андора. — З портретами керманичів революції появилися марки в Еспанії: 5 сот. брунатна (Марґаль), 10 сот. зелена (Коста), 25 сот. червона (Іґлезіяс).

— **Шкільні кари в XIX. в.** Німецька книга про давню педаґоґіку та методи навчання помістила дуже цікаві підсумки одного вчителя, що помер 1824 р.: „За 51 літ учительської праці я покарав шкільну молодь: 911.517 буками, 240.000 різок, 20.989 ударами лінії по руках, 136.715 ударами рукою, 10.235 ударами по зубах, 7.905 ударами в лице, 1,115.800 ударами по голові, 12.763 ударами біблією, катехізмом, співаником і граматикою (книжки я держав у руках для вдержання ладу), 777 присудами клячати на горосі, 618 присудами клячати на триґранному дереві, 400.000 буків розділив я за невивчення латинських слів, 36.000 різок за невивчення віршів н-

памать. Зпоміж 3000 уживаних проклять і обид третина була мого власного натхніння. До цих відсумків я не подав принагідних кар, ударів, смикання за чуприну та уха, бо цього вже я не записував".

— **Смерть найстаршої людини світу.** Повідомляють із Льондону, що в лічниці помер у 158 р. життя Заро Ага, ур. 1775 р. У час французької революції мав він 14 літ, на його очах пройшло життя Наполеона І. від низин на вершини аж до заслання на остров св. Олени. Батько Заро Аги жив 112 літ, один із його синів помер 1900 р. у 101 р. життя, одна його дочка святкуватиме незабаром 100-роковини народин. Заро Ага був 12 разів одружений і мав 36 дітей. Він вінчався з останньою жінкою у 152 році життя, а його суджена була на 100 літ молодша.

— **Концертове Бюро Тірка.** В середу, 30. березня ц. р. І. концерт лавреатів шопенівського конкурсу Імре Цигара та Лілі Герц, в пятницю, 1. квітня ц. р. II. концерт лавреатів шопенівського конкурсу Олександра Уніньського та Сусани Меер.

Літературний куток.

Данська письменниця **Карін Міхаеліс** скінчила цими днями 60 літ і з цього приводу появились у европейській пресі численні згадки про її дотеперішню працю. Міхаеліс найбільше відома в Німеччині, де всі її твори (як більшости скандинавських чільних письменників) виходять одночасно в перекладі. Вона дійшла до верху своєї слави 22 роки тому, завдяки повісти „Небезпечний вік", якої заголовок увійшов у приповідку, немов заголовок анальогічного твору Бальзака „Трицятьлітна жінка". Цією повістю Міхаеліс навіть випередила дуже актуальну нині дискусію про реформу подружжа у звязку із новими поглядами на сексуальну та суспільну мораль. За цим твором прийшов успіх повістей Маргеріта у Франції, Льоренса в Англії, боевих книжок Ліндсея в Америці. Довга низка повістей К. Міхаеліс присвячена головно проблемі права жінки до материнства, без огляду на формальні державні закони та суспільні пересуди. „Дитина", „Доля Уллі Фангель", „Смотрики", „Дівчина зі шрамом", „Жінка виборює собі волю" і том статтей „Палкі дні" розглядають ці питання з ріжних боків.

Цього місяця минуло 35 літ від хвилини, коли з Берліна до Кракова приїхав **Пшибишевський** і ввійшов до редакції свіжо заснованого місячника „Життя" під редакцією Л. Щепанського. Така дата спонукує одного із польських критиків пригадати історичну ролю Пшибишевського в розвитку польської літератури. „Життя", завдяки ньому стало журналом, що згуртував довкола себе найбільші письменські індивідуальности. Нині з перспективи 35 літ, коли більшість із цих письменників виконала свою працю, бачимо, що інстинкт Пшибишевського був вірний. Поза „Життям" полишились автори, хоч і талановиті, але яких талант горів тільки ефимерним блеском такі як Ридель, Жулавський. „Життя" в його добі друкувало найкращі поезії Станіслава та Вінкентія Бжозовського (Станіслав Б. не мав нічого спільного із одноіменником С. Б. фільософом, критиком, автором-критиком, автором „Легенди Молодої Польщі"), поезії Пежинського, прозові поеми Т. Міцінського, статті А. Ґурського, повість Серошевського „Досвіток", а головно критичні статті великого, досі забутого, критика Ст. Ляка, що вмер передучасно, не закінчивши ніякого більшого твору. Опозицію до Пшибишевського творили Сенкевич і критики Хмельовський і Сиґетинський. Взначний критик І. Матушевський заступав становище посередне і пробував зрозуміти нові гасла модернізму.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Емілиян Стефан Шолгиня, нотар, член усіх українських товариств, помер у Скалаті в 72 р. життя 18. ц. м. Похорони відбулися в неділю, 20. ц. м. В. И. П.!

Дописи.

КОРОПЕЦЬ. **(Народне свято).** Без ніякої помочі, самі селяни в Коропці уладили в суботу 12. III. величаве народне свято, яке тревало цілий день. До полудня зібралися всі мешканці української народности в числі кількох тисяч народу в своїй церкві, де глибокою молитвою згадали тих, що життя своє принесли в жертві за нашу кращу долю. А в год. 2. попол. в салі місцевого Народнього Дому знову зібралися всі, щоби взяти участь у Шевченківськім концерті. Програма концерту може за коротка, одначе виконання її бездоганне. Річеве вступне слово, в якім ядерно змальоване було життя і творчість Шевченка, виголосив голова читальні п. Дмитро Маркевич. Опісля на гарно прибрану сцену виступив мішаний хор. Співаки в народніх строях дали доказ, що може зробити солідна праця під умілим проводом. Належиться признання диригентові п. Садовському Михайлові, що не жалів труду і вивів прекрасні наші пісні, як „Розрита могила", „Учітеся", „Лірники", „Прялаб-же я куделицю", „Куріпочка" і „Гандзя". Рівнож і сольові частини, як дует: „Де ти бродиш" (П. Гнатюк і Садовський М.) і сопранове сольо „Ой, одна я, одна", випали добре. Миле враження робили деклямації: „Мені тринацятий минав" (уч. 5 кл. народ.) і „Тополя" (О. Гнатюк). Хорові можна тільки побажати, щоби й дальше вправляв, а справді може зчасом виробитися на першорядний, бо до того має всі дані. Вечором того самого дня аматорський гурток відіграв також удатно песу „Пан Штукаревич". В цілім святі впадала в око масова участь місцевих громадян і дійсно святочний настрій. — **Гість.**

МОСТИЩИНА. **(Будова Нар. Дому в Малнові).** Не зважаючи на крізу і всякі перепони іншого покрою, не зважаючи на недостачу фондів та малу свідомість загалу села, місцеві культурно-освітні товариства будують спільними силами величавий Народній Дім, де в майбутньому знайдуть приміщення: кооператива, читальня, Сокіл, молочарня та інші установи нашого села, що досі тиняються по чужих кутах, оплачуючи за комірне великі суми гроша. Ставимо Нар. Дім також на те, щоби театральна саля цього дому стала одним із джерел доходу „Рідної Школи" та інших українських центральних установ. Тому нехай вибачить кореспондент „Нов. Часу" із Мостиськ, але не він, а „Рідна Школа" простить нам цьогорічну „провину", бо все, що лиш могло дати вийнуждале й обдерте село, цілу цьогорічну коляду в сумі 114 зол. малнівська ідейна молодь віддала на викінчення національної твердині; з цього приводу і різдвяна збірка на „Рідну Школу" виїмково не цілком повелася. Та ми в будуччині надолужимо, бо „Рідна Школа" все в потребі, а колиб нестало цих тривких основ нашої сили, якими по селах стають українські Народні Доми, то в майбутньому булиб загрожені і наші центральні установи. Тому ми з цілою енергією будуємо Нар. Дім, не забуваючи очевидно про поміч для наших центральних установ. — **Малнівський громадянин.**

—o—

СПОРТ.

З чеського спортового руху.

Найсильнішими й найповажнішими чеськими клюбами копаного мяча є Слявія і Спарта, яким останніми часами почала дорівнювати Вікторія Жіжков. Суперництво їх, а радше їхніх фанатичних прихильників, перейшло у традицію. Тому лігові змагання між Слявією і Спартою є безперечно найбільшою атракцією спортової Праги, коли то число видців сягає до 30—40 і більше тисяч.

Один з багатіїв Праги, директор театру і відомий нам з фільмового екрану комік Власта Буріян, є завзятим прихильником Слявії і членом її виділу. Будучи немаче матеріяльним опікуном Слявії, спроваджує нераз на свій кошт для неї змагунів і багатьох їх удержує при власному фільмовому заведенні й театрі.

Для ознайомлення з матеріяльними відносинами серед яких живуть передові професійні чеські клюби, подаємо кілька цифр з 1931 року. Річний готівковий оборот Слявії дав 6,630.000 ч. к. (1,700.000 зол.). Головним джерелом доходу був очевидно копаний мяч і членські вкладки (1.500 членів). Зате майже всі інші секції, як напр. гаківки, легко-атлетики, плавання, наколесників і т. д. принесли недобір, який покривають доходами зі змагань копаного мяча. Передостанні змагання Слявія—Спарта дали обом клюбам по 78.399 ч. к. чистого доходу (після заплачення всіх видатків). Поважні суми черпають клюби також із загранични поїздок. І так прим. Спарта з двотижневого побуту в Голяндії і Данії при кінці м. р. привезла домів 103.000 ч. к.

Платня змагунів-професіоналів вагається — відповідно до їхньої вартости — від 300—700 зол. місячно. Зате і праця платних копунів є багато важча і мозольніша від гри звичайних аматорів. Прим. І. дружина Спарти розіграла в 1931 р. ні менше ні більше, а 63 змагань (в цілому році маємо всього 52 неділі) і то без більших змін у складі. Змагуни Србек і Чтижокі грали у Спарті в м. р. по 61 змагань, а крім того по 7 змагань у репрезентації держави й міста Праги, що є доказом неабиякої витревалости й гарту згаданих грачів. Майже таку саму скількість змагань розіграли в м. р. і всі інші чолові грачі Спарти. Коли завважимо ще, що це найвища сер.-европейська кляса і майже кожні змагання мають там велике значіння, а гра (спеціяльно в Чехословаччині) є завсіди гостра і тверда, то цілорічні змагання без перерв — це дійсно рекорд витревалости й сили волі, чи не більший від маратону або „Тур де Франс".

Вкінці замітимо, що всі чеські клюби І. кляси (Ліги) є клюбами професіональними. **Д.**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Інж. Евген Храпливий: ЯК ПІДНЕСТИ НАШЕ ХЛІБОРОБСТВО. Про співпрацю кооперації, „Сільського Господаря" та культурно-освітних установ у ділянці суспільної агрономії. Ст. 38. Львів, 1932. Накладом Краєвого Господ. Т-ва „Сільський Господар" у Львові, ч. книгозбірні 88.

МУЗИЧНІ ТВОРИ.

Я. Ярославенко: СОЛЬОВІ ПІСНІ З ФОРТЕПЯНОМ. 1. Серенада, тенор. Слова М. Вороного. 2. В мене серце до любови, сопран. Слова В. Кулика. 3. Хвиля, барітон. Слова С. Черкасенка. Музична Накладня „Торбан" Львів.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.